

Hvidbog

Høring af forslag til tillæg nr. 5 til Råstofplan 2012 for Region Syddanmark

Rød- og gulbrændende ler på Fyn

Indledning

Regionsrådet har besluttet at revidere råstofplanen med plantillæg nr. 5 med henblik på at udlægge graveområder for ler på Fyn. De øvrige lerinteresseområder bibeholdes i det omfang der fortsat er en lerressource på arealet.

Det foreliggende tillæg til råstofplan 2012 omhandler retningslinjer og udpegninger for rød- og gulbrændende ler i følgende kommuner på Fyn og Øer: Middelfart Kommune, Assens Kommune, Faaborg-Midtfyn Kommune, Svendborg Kommune, Nyborg Kommune, Kerteminde Kommune, Odense Kommune, Nordfyns Kommune, Ærø Kommune og Langelands Kommune.

Den 28. oktober 2013 besluttede Regionsrådet, at processen med at udarbejde "Forslag til tillæg til Råstofplan 2012 – Rød- og gulbrændende ler på Fyn" skulle igangsættes, samt at der ved offentlig høring skulle indkaldes ideer, forslag m.v. med henblik på planlægningsarbejdet. Høringen skete 4. november 2013 – 10. januar 2014.

Regionen modtog ingen ideer og forslag i høringsperioden.

Regionsrådet vedtog på møde den 15. december 2014 at fremlægge "Forslag til tillæg til Råstofplan 2012 – Rød- og gulbrændende ler på Fyn". Forslag med tilhørende miljøvurderingsrapport har været offentligt fremlagt i perioden 20. januar til 1. april 2015. I fremlæggelsesperioden modtog Region Syddanmark 14 udtalelser fra myndigheder, interesseorganisationer, virksomheder og borgere. Disse indsigelser kan ses på Region Syddanmarks høringsportal.

Denne hvidbog indeholder en afskrift eller resumé af argumenterne i de enkelte bemærkninger samt Regionsrådets svar.

Forslag til tillæg nr. 5 til råstofplan 2012

HVIDBOG

Indhold

1. Generelt.....	4
1.1 Generelt om planlægning for lerindvinding.....	4
1.2 Generelt om beskyttet natur og beskyttede diger.....	5
1.3 Gener fra råstofgravning.....	6
1.4 Ressourcens størrelse	6
1.5 Generelt om vandplaner	9
2. Konkrete miljøvurderede områder	10
2.1 Basselund	10
2.2 Magtenbølle Øst.....	12
2.3 Magtenbølle Vest.....	12
2.4 Nældebjerg.....	14
2.5 Øghaven	16
2.6 Skalbjerg.....	18
2.7 Skovstrup.....	19
2.8 Talleruplund	20
2.9 Stenstrup.....	21

1. Generelt

1.1 Generelt om planlægning for lerindvinding

Udsagn

Assens Kommune sætter pris på, at Regionen nu har udarbejdet forslag til tillæg til råstofplan 2012 med hensyn til rød- og gulbrændende ler.

Assens Kommune har ved flere lejligheder tidligere anmodet regionen om at udlægge graveområder mht. ler. Kommune ser derfor dette forslag som et positivt tiltag, der giver mulighed for en sammenhængende og mere målrettet indvinding, der i højere grad tager hensyn til borgerne, miljø og landskab.

Assens Kommune er positive overfor de nye retningslinjer 3.3.1 og 3.3.2 (under retningslinie 3.3). Det, at graveområder for rødbrændende ler maksimalt må indvindes til 2 m under terræn og at gravning og efterbehandling skal foregå, så der ikke sker terrænudjævning, vil være med til at sikre et attraktivt landskab også efter indvinding. For det er vigtigt for Assens Kommune, at landskabet bevares og om muligt styrkes. Samtidig er kommunen klar over, at det er svært at skaffe områder til at indvinde råstoffer samt sikre landskabsinteresserne, da råstofferne ofte findes i de områder, der har de største landskabsinteresser (geologisk og rekreativ).

Assens Kommune bemærker at man ikke har skrevet kommentarer til de områder, hvor status er uændret, da der allerede er afgivet høringssvar på disse interesseområder, da de blev udlagt. Disse høringssvar forventes taget til efterretning.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at kommunens bemærkninger ikke fører til ændring af miljøvurderingen af planen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark er enig i at det er væsentligt at der tages hensyn til landskabelige interesser.

Dette er særligt vigtigt her hvor lerressourcen er knyttet til karakteristiske landskabsformer i det nationale geologiske interesseområde ved Vissenbjerg. Dette er baggrunden for at regionen har valgt at afgrænse graveområder til gravning af rødbrændende ler og graveområder hvor der kan graves både gulbrændende og rødbrændende ler, og det er samtidig baggrunden for retningslinierne 3.3.1 og 3.3.2 der skal sikre at indvinding af rødbrændende ler ikke ændrer landskabets karakter. Interesseområderne på Fyn er en videreførelse af udlæggene i råstofplan 2012, som ikke er ændret i forhold til råstofplan 2008. Hvis det i et fremtidigt råstofplanforslag påtænkes yderligere udlæg af graveområder i Assens Kommune, vil kommunen få lejlighed til at kommentere disse. I den forbindelse kan tidligere høringssvar inddrages.

Udsagn

Strøjer Tegl mener ikke at retningslinie 4.4.3 bør ophæves
Fjernelse af retningslinie 4.4.3 begrænser mulighederne for
indvinding af rødler.

Da rødlerindvinding kun har begrænset effekt på landskabet, bør
den ikke fjernes.

Afsender

Strøjer Tegl A/S Bogyden 12 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Ved råstofplantillæggets bestemmelse 3.1 ophæves råstofplan 2012 nr. 4.4.1.
Miljøvurderingen af bestemmelse 3.1 i råstofplantillægget tager udgangspunkt i at
rødlerindvinding ikke har negativ påvirkning af landskabet. Det forventes samtidig
at indvindings- og transportmønsteret ikke vil blive påvirket af den ændring der sker
ved indførelse af bestemmelsen.

På den baggrund vurderes det at en eventuel ændring af planforslaget således at
bestemmelse 3.1 ikke medtages, ikke ville ændre resultatet af den samlede
miljøvurdering af planen.

Regionens bemærkninger

Regionsrådet har fundet det væsentligt at begrænse muligheden for at grave uden for
de udlagte graveområder for at skabe en rimelig forudsigelighed med hensyn til i
hvilke områder man kan forvente at der vil blive gravet i planperioden.

Regionsrådet fastholder denne intention og i konsekvens heraf fastholdes fjernelse af
retningslinie 4.4.3 med tillæggets retningslinie 3.1.

1.2 Generelt om beskyttet natur og beskyttede diger

Udsagn

Assens Kommune ønsker fortsat at gøre opmærksom på, at
kommunen vægter naturen højt og som udgangspunkt ikke ønsker
at give tilladelse til indvinding af råstoffer på arealer med store
naturmæssige interesser (§ 3 områder, vandløb, moseområder,
overdrev, heder, strandenge, arealer som i regionplan 2005 er
målsat som A og B).

Dette fremgår af tidligere fremsendte høringssvar.

Dispensation fra naturbeskyttelseslovens § 3 kan kun ske på vilkår
om etablering af erstatningsbiotoper i dobbelt forhold. I områderne
er der i forskelligt omfang beskyttede diger, hvor gravearbejdet
også kræver dispensationer. Dette vurderes der umiddelbart at være
grundlag for, men under samme forudsætninger med etablering af

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at kommunens bemærkninger ikke fører til ændring af
miljøvurderingen af planen.

Regionens bemærkninger

I forbindelse med den konkrete behandling af ansøgninger vil berørte myndigheder
blive hørt, og kommunen vil i den forbindelse blive hørt med henblik på at
eventuelle forhold i relation til naturbeskyttelsesloven og museumsloven afklares.

erstatningsbiotoper.

1.3 Gener fra råstofgravning

Udsagn

Mette Foged er bekymret for forslaget. Når der køres ler, så er vejene i og omkring teglværket og den vej, køretøjerne kører med leret, meget glatte, og der ligger en masse ler på kørebanen. Det betyder, at de, der bor i nærheden af teglværket og på vejen til og fra det sted, hvor der graves ler, får meget beskidte biler, huse og vinduer. Ligeledes er vejen meget glat. Når man kommer fra byen kørende på Sdr. Ringvej mod Assensvej, så er der nogle gange så glat, at det kan være svært at bremse, inden man kører ud på Assensvej. Mette Foged er ligeledes bekymret for de biler der transporterer leret. De kører stærkt og med fuldt læs på; det virker tit farligt. Når de kører med høj fart og fuldt læs, giver det også af og til store rystelser i huset.

Afsender

Mette Foged Assensvej 180 5771 Stenstrup

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at de beskrevne forhold ikke betyder at den samlede miljøvurdering skal ændres,

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark er klar over at der er gener forbundet med at bo i nærheden af graveområder, herunder fra trafikken mellem de områder hvor der graves ler, og teglværket. Teglværkets placering i Stenstrup by er vanskelig at ændre. Vi forsøger at give mulighed for at grave inden for rimelig afstand fra teglværkerne for at begrænse transporten. Råstofloven kan ikke regulere forholdene uden for graven, så uforsvarlig kørsel og manglende oprydning efter spild af ler kan Region Syddanmark ikke regulere. Det er formentlig i de beskrevne tilfælde politiet og vejmyndigheden (som i de fleste tilfælde er kommunen) der kan kontaktes.

1.4 Ressourcens størrelse

Udsagn

Strøjer Tegl udtaler:
 ”Omfanget af udlagte graveområder for rødler er for lavt og som teglproducent opfordrer vi derfor Regionen til at inddrage flere interesseområder i max. 30 km's afstand fra Strøjer Tegl, således Regionens egen målsætning vedr. transportafstande kan opfyldes. I tillægget er der udlagt 3 graveområder inden for en radius på under 30 km for Strøjer Tegl A/S.
 To ud af tre foreslåede graveområder er stort set afgravet for rødler

Afsender

Strøjer Tegl A/S Bogyden 12 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Der er foretaget en revurdering af ressourcens størrelse. Da der fortsat er tilstrækkelig ressource til de 24 år der planlægges for, vil revurdering ikke medføre en ændring af den samlede miljøvurdering af planen.

Regionens bemærkninger

Henvendelsen fra Strøjer Tegl har givet anledning til en revurdering af ressourcen. I den forbindelse er der indhentet supplerende oplysninger fra Strøjer Tegl. Der er i opgørelsen af rødbrændende ler ændret i vurderingen af tykkelsen af rødlerlaget, og der er fratrukket mængder, der ud fra det foreliggende ikke har en rødlerressource.

(bilag 4, bilag 2 og kortbilag 2.1), hvilket kan betyde at vi som teglproducent ikke har tilstrækkelige rødlerressourcer til at efterkomme markedets behov.

Dertil kommer at rødlerforekomsterne ved Magtenbølle Øst og Skalbjerger er meget sandholdige og derfor kun kan anvendes som blandingsler til fremstilling af tegl.

Som teglproducent er vores nuværende behov for rødler i størrelsesordenen 5-6 ha årligt. Dette behov ændrer sig over tid, og i øjeblikket ser vi en stigende tendens i markedet for tegl baseret på rødler. En rødlerforekomst er ikke nødvendigvis tilgængelig, blot den er udlagt som graveområde hvis:

1. Lodsejer ikke ønsker indvinding.
2. Flere arealer, som indgår i Region Syddanmarks opgørelse (figur 5-1, side 23) er vanskeligt tilgængelige; langt fra befæstet vej (kortbilag 2.1 Vest for Magtenbølle Vest, kortbilag 2.2 østlige område af Skovstrup).
3. Flere arealer grænser ofte op mod skovbevoksning, er smalle og ofte på maks. 3-4 ha, hvilket indebærer det ikke er rentabelt at åbne en lergrav: ofte vil der være en zone ind mod skovbevoksningen på min. 10-15 meter som ikke er anvendelig pga. rødder i rødlerlaget (Skovstrup, kortbilag 2.2)
4. Gasledninger, lyslederkabler skærer foreslåede graveområder, se bilag 2.

Endvidere har vi erfaret at lerkvaliteten i de foreslåede graveområder er af meget svingende kvalitet på grund af sandlag. (underbygges af Råstofkortlægning af rød- og gulbrændende ler, september 2010). Vi har erfaret, at især forekomsten ved Magtenbølle – Skalbjerger er meget varierende, og der er områder inden for graveområdet, som er så sandede at de ikke er egnede til teglproduktion (bilag 3), og de øvrige områder kan i bedste fald kun anvendes til iblanding i vores lerblandinger. Dette er bl.a. tilfældet ved graveområde Skalbjerger (kortbilag 2.1). Der er derfor behov for udlægning af flere graveområder for at sikre at vi kan efterkomme markedets behov for røde teglsten.

Opgørelsen viser at den samlede ressource er tiltrækkelig til 57 år hvor vi tidligere har estimeret at der var tilstrækkeligt til 72 år med det nuværende forbrug. Regionsrådet vurderer på den baggrund at der er tilstrækkelig rummelighed i ressourcen til at det er rimelig sikkert at teglværkerne på Fyn kan forsynes med ler i 24 år. På den baggrund ændres udlæggene ikke.

Udsagn

Strøjer Tegl skriver:

"Regionens opgørelse over restressourcer er baseret på ufuldstændige data og resulterer i overestimeret forsyningshorisont. Som lerindvinder gennem mange år i områderne Magtenbølle, Skalbjerget og Skovstrup er vi bekendt med, at der er afgravet flere arealer end regionen lægger til grund for opgørelsen over restressourcer.

Vedlagt kort over Skovstrup med markering af arealer som ikke er medtaget i Regionens opgørelse og hvor vi er bekendt med, at der er afgravet ler (bilag 4).

Der er gennem mindst 150 år produceret tegl i disse områder og der kan derfor være flere arealer der er afgravet.

Vi må samtidig gøre opmærksom på at anslåede mægtigheder på rødlerforekomsterne synes overestimerede.

Vores erfaring fra Skalbjerget og Skovstrup er hhv. 1,0 meter og 0,4-0,8 meter, hvilket 30-50% overestimering. Strøjer Tegl skønner at restressourcen for rødler er som følger: Skovstrup: 40 ha mægtighed: 0,4-0,8 meter Magtenbølle vest: 8 ha mægtighed: 0,8 meter Magtenbølle øst: 15-20 ha mægtighed: 0,9 meter Skalbjerget: 18 ha mægtighed: 0,9 meter (afgraves af Strøjer Tegl)

Med angivne arealer og mægtigheder er restressourcen i disse områder estimeret til i alt 650.000 m³, hvilket er 40% mindre end Regionens estimat. Især estimatet for graveområde Skovstrup synes kraftigt overvurderet fra Regionens side. "

Afsender

Strøjer Tegl A/S Bogyden 12 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Der er foretaget en revurdering af ressourcens størrelse. Da der fortsat er tilstrækkelig ressource til de 24 år der planlægges for, vil revurdering ikke medføre en ændring af den samlede miljøvurdering af planen.

Regionens bemærkninger

Henvendelsen fra Strøjer Tegl har givet anledning til en revurdering af ressourcen. I den forbindelse er der indhentet supplerende oplysninger fra Strøjer Tegl. Der er i opgørelsen af rødbrændende ler ændret i vurderingen af tykkelsen af rødlerlaget, og der er fratrukket mængder, der ud fra det foreliggende ikke har en rødlerressource. Opgørelsen viser at den samlede ressource er tilstrækkelig til 57 år hvor vi tidligere har estimeret at der var tilstrækkeligt til 72 år med det nuværende forbrug. Regionsrådet vurderer på den baggrund at der er tilstrækkelig rummelighed i ressourcen til at det er rimelig sikkert at teglværkerne på Fyn kan forsynes med ler i 24 år. På den baggrund ændres udlæggene ikke.

1.5 Generelt om vandplaner

Udsagn

Assens kommune peger på at der i forhold til i vandplanerne er nogle konflikter mellem udlæg af grave- og interesseområder og de i vandplanerne udpegede vandløbsindsatser. Regionen bør gennemgå vandplanerne inden udlæg af graveområder.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Da der er taget højde for de nævnte forhold, fører bemærkningerne ikke til ændring af den samlede konklusion i miljøvurderingen.

Regionens bemærkninger

I Tillæg nr. 5 til råstofplan 2012, Bilag 2 Miljøvurdering af enkeltområder står der under hvert enkeltområde:

” Ved indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet sker der en tilstrømning af samme volumen grundvand som det volumen råstof der fjernes. Det betyder, at den kvantitative påvirkning ved råstofgravning ned i en grundvandsforekomst sker ved forholdsvis momentan ændret strømningsretning, hvorefter der ikke sker yderligere når der ikke længere graves råstoffer. Denne strømningsændring reguleres via de råstof tilladelser, som gives efter råstofloven. Det skal nævnes, at ifølge vandrammedirektivets bilag V må grundvandsstanden og grundvands-strømningen ikke udsættes for menneskeskabte ændringer, der vil påvirke vandafhængige, terrestriske (landbaserede) naturtyper og indstrømning af forurening. Der vurderes ikke at ske ændringer i grundvandsdannelsen til de øverste primære grundvandsmagasiner som følge af en lerindvinding.”

De første 3 punkummer i dette citat fra miljøvurderingerne er ordret citat fra de statslige vandplaner. Råstofplantillægget har derfor forholdt sig til vandplanerne med den konklusion, at råstofindvindingen ikke vil påvirke vandløbsindsatserne med hensyn til kvantitativ påvirkning af vandløbenes økologiske tilstand. Der vil til teksten om hvert enkeltområde blive tilføjet en henvisning, så det ses at tillæg nr. 5 til råstofplanen har forholdt sig til de statslige vandplaner. Ved søgning i <http://miljoegis.mim.dk/> ses ingen overlap mellem vandløbsindsatser i vandplanerne og råstofplantillæggets forslag til råstofområder for ler og der ses heller ingen konfliktpotentialer.

2. Konkrete miljøvurderede områder

2.1 Basselund

Udsagn

Kommunen udtaler følgende om graveområdet for rød- og gulbrændende ler og graveområdet for rødbrændende ler ved Basselund:

Natur:

De større områder Baselund Nord og Basselund Syd mellem Kaslunde og Ørsted indeholder ikke arealer omfattet af naturbeskyttelseslovens §, 3 og der er ikke andre naturmæssige arealrestriktioner ud over en række beskyttede diger, hvor der skal laves dispensationer til nedlæggelse – og hvilket der i øvrigt vurderes at være grundlag for. Der er fire steder i området med fredskov. Her er det Naturstyrelsen, som er myndighed. Et mindre stykke af beskyttet vandløb ligger desuden i randen af området.

Plan: Ingen kommuneplankommentarer.

Landskabskarakter: Området ligger i område 7 – Det storbakkede landbrugslandskab. Med denne udgravning vil en af de største bakker forsvinde – i et område, der er udpeget med særligt sårbare udsigter. Og området er målsat til at skulle beskyttes. Der har dog allerede været udgravet en del af området. En videre udgravning vil sløre bakken og landskabets oprindelse.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at kommunens bemærkninger ikke fører til ændring af miljøvurderingen af planen.

De landskabelige forhold indgår i miljøvurderingen af området. I ressourceopgørelsen er der taget højde for at der kan være mindre områder der ikke kan udnyttes.

Regionens bemærkninger

Regionen tager gennemgangen af naturinteresserne til efterretning. I forbindelse med den konkrete sagsbehandling vil kommunen og Naturstyrelsen blive hørt med henblik på stillingtagen efter bl.a. skovlov og naturbeskyttelseslov.

Vi er enige i at Basselund er en markant bakke i et område med sårbare udsigter. Det er imidlertid regionens opfattelse, at afgrænsningen af graveområdet for gul- og rødbrændende ler er foretaget på en sådan måde at de særligt karakteristiske landskabselementer ikke vil blive berørt af gravning efter gulbrændende ler. Det er således ikke muligt at grave gulbrændende ler i skrænten ud mod lavningen øst for. Det bemærkes desuden at det kun er de øverste meter af bakken, der indeholder smeltevandsler, og at der således ikke vil blive tale om at grave bakken væk. En gravning af rødbrændende ler vil i et vist omfang ændre oplevelsen af bakken. Det er imidlertid regionens opfattelse at den nye bestemmelse om at terrænformen ikke må ændres ved gravningen (3.3.2) vil forebygge at der sker en væsentlig negativ påvirkning af bakken.

Udsagn

Karsten Nielsen spørger, hvem der skal betale det tab, han forventer, at der bliver for huse i området ved Basselund. Ejerne af husene kan jo ikke sælge nu, uden at der skal oplyses om råstofplanen.

Karsten Nielsen spørger, hvordan området bliver landbrugsjord igen, når der skal afgraves 1 m, og alle dræn i jorden ligger 90

Afsender

Karsten Nielsen Basselundvej 16 5620 Glamsbjerg

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at bemærkningerne fra Karsten Nielsen ikke får betydning for den samlede miljøvurdering af planen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark er klar over at råstofgravning kan medføre gener for naboer. Det er beklageligt at tidligere gravning har efterladt et negativt indtryk.

centimeter nede.

Han nævner, at der på et areal, der tidligere er gravet, ikke var noget, der blev overholdt, og at arealet aldrig blev landbrugsjord igen. Det blev i stedet en losseplads.

Karsten Niensens ejendom ligger i lerfladbakken, og han mener, at den vil falde meget i pris, og derfor vil han have kompensation for det tab, han vil få. Han oplyser endvidere, at efter gravningen på Basselundsvej 18 skulle jorden have været leveret tilbage til Basselundvej 18, hvis ingen på vejen ville købe den.

Det blev den aldrig. Derfor har beboerne ikke tiltro til det her.

I forbindelse med den konkrete sagsbehandling vil det gennem vilkår og tilsyn kunne sikres at området retableres så det kan være til gavn også efter gravningen. Hvis arealet skal efterbehandles til landbrugsjord, kan spørgsmålet om dræning være relevant at vurdere i forbindelse med vilkårene for efterbehandling. Det sidste spørgsmål om ejerforholdet til ejendommen efter en gravning hører ikke under regionens myndighed.

Regionen har ingen erstatningspligt i forbindelse med udlægget.

Udsagn

Niels Kjær er bekymret over at man vil udgrave i områder, hvor der er blevet udgravet før. Da de købte ejendommen, blev de gjort opmærksom på at man havde udgravet den ene lertype.

De er ligeledes bekymrede for hvornår/hvordan området bliver afleveret igen og at afleveringstiden bliver overholdt. Dette er med erfaring fra tidligere udgravninger på stedet. De er også bekymrede for om det vil give en masse praktiske problemer evt:

- hvad med overfladevand? (de har allerede nu haft mange problemer med overflade vand)
 - hvad med vejens tilstand?
 - hvad med huspriser ved evt.salg? Evt. erstatning?
 - hvad med støj fra maskiner og transport? - hvad med tidsfrister/overskridelse af disse?
 - hvordan sikre vi os at området bliver leveret tilbage i ordentlig og aftalt stand. (dette blev ikke gjort ved tidligere udgravning)
- De ser frem til at få mulighed for at komme med yderligere indsigelser og ser ligeledes frem til at få svar på ovenstående. Forøvrigt var de også meget bekymrede for naturen i området.

Afsender

Niels Kjær Basselundvej 18 5620 Glamsbjerg

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at bemærkningerne fra Niels Kjær ikke får betydning for den samlede miljøvurdering af planen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark er klar over at råstofgravning kan medføre gener for naboer. Det er korrekt at der på dele af arealet er gravet rødbrændende ler, som ligger øverst i lagene. Der er imidlertid en forekomst af gulbrændende ler op til 5-6 meters dybde. På den baggrund vurderer regionen at der i fladbakken ved Basselund er en ressource der kan udnyttes.

Niels Kjær peger på potentielle problemer med overfladevand, vejens tilstand og støj fra maskiner og transport, overholdelse af tidsfrister og efterbehandling.

Han er også bekymret for naturen i området.

I forbindelse med den konkrete sagsbehandling vil der blive stillet vilkår der skal sikre miljø og natur, bl.a. vil der blive stillet vilkår om støj og tidsfrister og efterbehandling. Regionen vil føre tilsyn med at vilkårene overholdes, herunder med at arealerne efter gravningens afslutning efterbehandles i overensstemmelse med vilkårene.

Regionen har ingen erstatningspligt i forbindelse med udlægget.

2.2 Magtenbølle Øst

Udsagn

Assens Kommunes kommentarer til Magtenbølle Øst: graveområder for rødbrændende ler

Natur: Området rummer tre mindre vandhuller, hvor der skal dispenseres til gravning. Området rummer samtidig to mindre overdrev. Det bliver vanskeligt at dispensere til indvinding ved overdrevene. Ved søerne er der formentlig mulighed for at dispensere.

Plan: Området ligger inden for kommuneplan 2013's udpegning som et særligt landskabelig/geologisk beskyttelsesområde, der er kommuneplanens stærkeste landskabsbeskyttelse.

Landskabskarakter: Området ligger i område 4 – Vissenbjerg Bakker. Området er udpeget som rødder-områder. At fjerne 1-2 meter og reetablere er ikke så indgribende, især ikke hvis retningslinje 3.3.2 overholdes.

Landskabskarakteren for dette område er ikke udpeget til at skulle beskyttes, men til at den bør vedligeholdes.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Det vurderes at kommunens bemærkninger ikke giver anledning til ændring i miljøvurderingen af planen. Der er ved ressourceopgørelsen taget højde for at nogle områder måske ikke kan udnyttes, og de landskabelige forhold der nævnes indgår i miljøvurderingen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark har noteret sig kommunens bemærkninger vedrørende naturinteresserne, herunder forholdet omkring de 2 mindre overdrev. I forbindelse med den konkrete sagsbehandling vil kommunen blive hørt med henblik på konkret stillingtagen efter naturbeskyttelsesloven. Vi er enige i kommunens vurdering af de landskabelige forhold.

2.3 Magtenbølle Vest

Udsagn

Til Magtenbølle Vest har Assens Kommune følgende bemærkninger:

Natur: Dette område rummer en mosaik af skov (ikke fredskov), beskyttede vandhuller og lysåbne arealer. Det vurderes vanskeligt at grave i den vestlige del af graveområder, hvor variationen i de biologiske værdier vurderes relativt høj. Den vestlige del af området bør derfor udtages af udpegningen.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Det vurderes at kommunens bemærkninger ikke giver anledning til ændring i miljøvurderingen af planen. Der er ved ressourceopgørelsen taget højde for at nogle områder måske ikke kan udnyttes, og de landskabelige forhold der nævnes indgår i miljøvurderingen.

Regionens bemærkninger

Råstofressourcen i Magtenbølle Vest er beregnet således at arealer med skov (der som angivet i "Bilag 2 Miljøvurdering af enkeltområder" ikke er fredskov) samt beskyttede naturtyper ikke indgår. Ved en konkret råstofansøgning vil skov og

Plan: Området ligger inden for kommuneplan 2013's udpegning som et særligt landskabelig/geologisk beskyttelsesområde, der er kommuneplanens stærkeste landskabsbeskyttelse.

Landskabskarakter: Området ligger i område 4 – Vissenbjerg Bakker. Ifølge landskabskarakteranalysen er området karakteriseret som et karakterstærkt og oplevelsesrigt landskab med særlige udsigtsmuligheder, der er særligt sårbart for forandringer. Ifølge analysen er det et område, der skal beskyttes og der bør kun ske ændringer i områder, når det medvirker til at bevare eller styrke landskabskarakteren, herunder landskabets geologiske dannelseshistorie.

Det vil påvirke landskabet, at der graves dybt i området, idet en af terrasserne/bakkerne, der udgør Vissenbjerg Bakker, vil forsvinde. Området er dog allerede under indvinding, så det landskabelige er allerede et ødelagt.

beskyttede naturtyper indgå i sagsbehandlingen.

Vi er enige med Assens Kommune i at området er af høj landskabelig værdi. Lerplateauet har en stor fortælleværdi i sammenhæng med Vissenbjerg bakkerne. Som Assens Kommune også erkender, har den tidligere gravning imidlertid påvirket området meget væsentligt.

Udsagn

Strøjer Tegl ønsker Magtenbølle området udvidet: Matrikel 3k, Magtenbølle by, Vissenbjerg bør indgå i graveområde I den sydvestlige del af graveområdet er både lerets mægtighed og kvalitet god. Arealet støder op til eksisterende indvinding. Der er således tale om, at udnytte forekomsten så optimalt som muligt. Den eksisterende indvinding og en fremtidig indvinding på matr. nr.3k Skalbjerger By, Vissenbjerg er skjult af bakken på matr. nr. 8ac og sydlige del af 3k. Dette er vist fra to fotos fra hhv. Kirkehelle og Skolevej (bilag figur 1 og 2) Ligeledes vil det foreslåede areal ikke kunne ses fra Havelundvej eller fra Bredlundvej. Den landskabelige påvirkning er derfor lokal og ikke visuel fra syd. Indvindingen vil derfor ikke påvirke den landskabelige oplevelse af sydranden af Skalbjerger lerfladebakke. Desuden er tilkørselsforhold og forekomstens tilgængelighed god.

Afsender

Strøjer Tegl A/S Bogyden 12 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at bemærkningerne fra Strøjer Tegl ikke fører til ændring af miljøvurderingen af planen.

Regionens bemærkninger

De foreslåede områder er omfattet af fredningen af bakkerne ved Vissenbjerg. Ifølge fredningen må der ikke terrænreguleres. Der er kun undtagelser for så vidt angår anmeldte rettigheder. I følge regionens oplysninger er der kun følgende anmeldte rettigheder i området: matr nr. 6b, som nu er færdiggravet og matr.nr. 8o, hvor Strøjer Tegl graver i dag. Fredningen hindrer således udlægget, og på den baggrund afvises det at medtage området.

2.4 Nældebjerg

Udsagn

Danmarks Naturfredningsforening i Odense og Danmarks Naturfredningsforening i Assens præsenterer deres fælles ønske, at Nældebjerg øst for Dyred Banke v. Tommerup tages ud som interesseområde af Råstofplanen og tillægget. Interesseområdet er på 30 ha med ca. halvdelen i Odense og halvdelen i Assens kommune.

DNs argumenter er følgende:

- 1) Geologisk set udgør Nældebjerg en del af bakkekomplekset Dyred Banker, som har en unik dannelseshistorie og fremtræden i det vestfynske dødislandskab. Den højeste del af komplekset (123 m) blev da også fredet på DN's foranledning i 1942 på grund af sin storslåede udsigt.
- 2) Det issøler, der andre steder på Højfyen ligger afsat i klart markerede konsolbakker, er netop her på Nældebjerg delvis dækket af senere aflejringer. Disse må ikke forstyrres af lergravning!
- 3) Landskabet er stærkt varieret med en lavning øst for Dyred Banke, hvorfra landskabet gradvis hæver sig over flere landskabsrum op mod Nældebjerg og Dyred Banke i nord og vest.
- 4) Dette storskala bakkekompleks rummer bl.a. en mosaik af dyrkede agre og skovklædte biotoper, som dels leverer mange og varierede skovbryn, dels pragtfulde udsigter ned mod Odense Ådal i sydøst.
- 5) Selvom offentligheden i dag kun har begrænset adgang til hele bakkekomplekset, er det DN's store håb, at der med tiden ad et par stier vil blive mulighed for at færdes igennem landskabet

Afsender

DN Odense og DN Assens Kragenæsvej 29 5240 Odense NØ

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at DNs bemærkninger ikke fører til ændring af miljøvurderingen af planen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark er, som det også fremgår af miljøvurderingen, opmærksom på de helt særlige landskabelige værdier der knytter sig til det pågældende landskab. Regionen har forud for beslutningerne om udlægget gennemgået de områder hvor der er større forekomster af ler i bakkerne for at sikre at lerindvinding kun sker de steder hvor indvindingen gør mindst skade.

Her har det været væsentligt at vurdere områdernes fortællerværdi i forhold til den geologiske dannelseshistorie.

I forbindelse med vurderingen af Nældebjerg har landskabsrummet mellem de tre bakker også haft betydning. I miljøvurderingen er andre faktorer som kulturhistorie og natur også indraget.

På baggrund heraf har regionen valgt at dette område ikke skulle udlægges som graveområde.

Området ved Nældebjerg er i råstofplan 2012 interesseområde. I interesseområderne er arealerne beskyttet mod tiltag der kan beslaglægge eller ødelægge ressourcen, som bebyggelse eller skovtilplantning.

Regionen finder at det er væsentligt at bevare denne beskyttelse for at sikre ressourcen for de kommende generationer.

- over de private arealer.
- 6) Dyred Banke komplekset er sammen med Vissenbjerg Bakker udpeget til værdifuldt geologisk område og nationalt geologisk interesseområde (NGI 126).
 - 7) I Tillæggets Bilag 3D side 15 Sårbarhed karakteriseres Dyred Banke m. Nældebjerg som ”sårbar over for terrænændringer og aktiviteter, der indfører fremmedelementer i området. --- På kortere sigt vil et fremmedelement som lergravning påvirke oplevelsen af området betydeligt. En korterevarende gravning af rødbrændende ler vil være mindre indgribende end gravning af gulbrændende ler.”
 - 8) Lerressourcerne i Nældebjerg er langt overvejende gulbrændende ler (1.027.000 m³) mod rødbrændende ler, der er vurderet til 199.000 m³. Indvindingen af netop gulbr. ler går i dybden til max. 7 m og må strækkes over flere gravesæsoner, hvorimod indvindingen af rødbr. ler landskabeligt set er langt mere skånsom med sine max. 2 meter og kun i en enkelt gravesæson. Men helst så DN Odense og DN Assens, at ingen af delene finder sted, og at leret hentes på mindre sårbare lokaliteter.
 - 9) Indvinding af gulbrændende ler ville i givet fald nødvendiggøre vådgravning under grundvandsspejlet, som ligger i 2 m dybde (se Bilag 2 nr. 4, side 6, Tabel 1). Dette ville betyde større indgreb og flere maskiner igennem flere år.
 - 10) Interesseområde Nældebjerg går ind over to arealer med fredskov.
 - 11) Det sydlige af disse fredskovarealer rummer en stærkt slynget og malerisk aftapningsslugt fra sidste istid (jfr. ”Afgrunden” v. Vissenbjerg). Denne for dødislandskabet så karakteristiske landskabsform gennemstrømmes af en bæk med retning NV – SØ. Det ville være uhørt at grave ler her dels p.gr.a. de stejle skrænter dels p.gr.a. skoven og endelig p.gr.a. det særprægede og stemningsfulde landskabsrum.
 - 12) Interesseområdet krænker et beskyttet øst – vestgående dige.

Da det beskyttede dige ligger i skellet mellem Assens og Odense kommuner, er det sandsynligvis et sognedige, som hører til de allerældste diger. Men det kunne også være et af de værdifulde ejerlavsdiger til de mange enestegårde i området. Alt for mange diger forsvinder i disse år, og der skal passes ekstra meget på de gamle kulturhistorisk værdifulde diger.

- 13) Desuden krænktes den 100m beskyttelseszone omkring den fredede dysse i Ernebjerg Skov.
- 14) Endelig omfattes en §3-beskyttet mose (Naturbeskyttelsesloven) af interesseområdet. DN Odense og DN Assens ønsker på baggrund af de nævnte forhold, som også er nævnt i miljøvurderingen, at interesseområde Nældebjerg helt tages ud af Råstofplan 2012.

2.5 Øghaven

Udsagn

Odense Kommune er enig i, at de skovbeklædte dele af Øghaven skal tages ud, men i overensstemmelse med kommunens hidtidige tilkendegivelser, så ønskes hele interesseområdet taget ud af råstofplanen. Dels på grund af landskabsinteresserne, og dels på grund af naturinteresserne i området.

Landskabsinteresserne i området er tæt knyttet til de geologiske beskyttelsesinteresser i området.

Det fremgår da også af tillæggets bilag 2, nr. 5 side 12, at området ved Øghaven er sårbart over for gravning af gulbrændende ler, da ”de ikke skovbevoksede områder er skrænter, der kan ses langt omkring..” Naturbeskyttelsesinteresserne i området knytter sig bl.a. til det forhold, at området er udpeget som et potentielt nyt naturområde. Udpegningen er sket på baggrund af en kortlægning af, hvor potentialet for udvikling af ny natur er størst og helt konkret har området et højt potentiale på grund af nærheden til

Afsender

Odense Kommune By- og Kulturforvaltningen Byudvikling, Byplan Nørregade 36-38 5000 Odense C

Betydning for miljøvurdering

Status som interesseområde er ikke ændret for den omtalte del af Øghaven. På baggrund alene heraf, er en vurdering i forhold til habitatdirektivets ikke fornøden. På den baggrund vurderes det at kommunens bemærkninger ikke giver anledning til ændring i miljøvurderingen af planen

Regionens bemærkninger

Regionen er opmærksom på at der er særlige interesser omkring Øghaven. Området er del af det nationale geologiske interesseområde omkring Vissenbjerg. Vi er også opmærksomme på den nævnte bilag 4 art.

Baggrunden.

Når Region Syddanmark har valgt at udtage skovområdet af lerinteresseområdet er det i erkendelse af at områdets lerressource formentlig er ødelagt af moderne skovdrift.

Når den øvrige del ikke er udtaget, er det af hensyn til interessen for at bevare ressourcen for kommende generationer.

Vi skal præcisere at der ikke er tale om et nyudlagt interesseområde.

Øghaven, der har karakter af naturskov.

I og omkring området er der observeret Engperlemorssommerfugl og Grøn mosaikguldsmid, hvoraf den sidste er opført på habitatdirektivets bilag IV.

Efter habitatbekendtgørelsens § 11 (bek. nr. 408 af 1. maj 2007) kan der ikke godkendes en plan eller gives tilladelse, hvis de aktiviteter, der planlægges for eller gives tilladelse til kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de dyrearter, der er optaget i habitatdirektivets bilag IV.

En vurdering af, om dette krav er opfyldt, skal fremgå af planen/afgørelsen.

Odense Kommune har ikke umiddelbart kunnet finde regionens vurdering af om habitatbekendtgørelsens krav er opfyldt i forhold Grøn mosaikguldsmid ved Øghaven.

På baggrund af ovenstående vil Odense Kommune kvittere for, at den skovbeklædte del af Øghaven er udtaget af råstofplanen, men samtidig opretholde vores anbefaling af, at også de omkringliggende arealer tages ud.

Det skal endvidere bemærkes, at hvis et interesseområde skal i spil som graveområde, forudsætter det en fornyet planlægning.

Regionen har bemærket sig at der i området er observeret Grøn Mosaikguldsmid, jf miljøvurderingen af området. Odense Kommune efterlyser regionens vurdering af om habitatbekendtgørelsens krav er opfyldt i forhold til Grøn Mosaikguldsmid ved Øghaven.

Status som interesseområde er ikke ændret for den omtalte del af Øghaven.

Alene på baggrund heraf er en vurdering i forhold til Habitatdirektivets § 11 ikke fornøden.

Hvad angår områdets potentiale for ny natur, vil interesseområdet ikke forhindre etablering af natur, bortset fra skov.

Da området er nationalt geologisk interesseområde og sårbart overfor beplantning på skrænterne, er dette formentlig heller ikke kommunens intention.

Udsagn

DN Odense tilkendegiver hermed sit ønske, at matr. nr. 3c Fladbjergvej tages ud af interesseområdet Øghaven.

Interesseområdet omfatter matriklens vestlige høje del.

På dette areal er der tydeligvis tidligere gravet ler. Matriklens østlige del falder brat mod NØ.

Der er her tale om det yderste nordøstlige hjørne af Øghavens store lerfladbakke, som ellers er skovdækket. Men akkurat her kan man virkelig se, hvordan den rejser sig over det omgivende terræn med ca. 20 m.

Både matriklens vestlige og østlige del er udpegede som beskyttet overdrev efter Naturbeskyttelseslovens §3.

Hvor den østlige stejle del er af betydelig landskabelig og geologisk værdi, har den vestlige høje del et stort botanisk og

Afsender

DN Odense Kragenæsvej 29 5420 Odense NØ

Betydning for miljøvurdering

Områdets status ændres ikke i forhold til råstofplan 2012, hvor det også er interesseområde. På den baggrund vurderes det at DN Odenses bemærkninger ikke giver anledning til ændring i miljøvurderingen af planen

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark er enige i at området er værdifuldt.

Området er i den gældende råstofplan interesseområde for ler.

Inden for disse beskyttes ressourcen imod tiltag der kan hindre en eventuel senere udnyttelse af råstofferne.

Med det foreliggende tillæg til råstofplanen er det tilstræbt at finde de områder hvor gravning kan ske med de færreste negative konsekvenser.

I betragtning af at Vissenbjergområdet er nationalt geologisk interesseområde, har områdets fortællerværdi om den geologiske dannelsehistorie og dets sårbarhed fået stor vægt - sammen med naturinteresser og kulturhistoriske interesser.

På den baggrund er der netop ikke peget på området som graveområde.

Bevaringen af området som interesseområde for ler sker af hensyn til interessen i at

entomologisk potentiale.

De to dele af matr. 3c udgør tilsammen både landskabeligt, geologisk og biologisk en værdifuld helhed, der ikke må brydes op eller ændres. De bør derfor begge friholdes fra lergravning.

bevare ressourcen for kommende generationer.

Det forhold at området er interesseområde for ler vil ikke forhindre bevarelse og udvidelse af naturområder, bortset fra tilplantning med skov, som ikke blot er uønsket af landskabelige og af hensyn til bevarelsen af overdrevet, men også for at sikre ressourcen for eftertiden.

2.6 Skalbjerg

Udsagn

Assens Kommune har følgende bemærkninger til Skalbjerg:

Natur:

Området har to registrerede vandhuller, hvor der umiddelbart kan være grundlag for at dispensere til gravearbejde.

Plan: Området rækker ind over Skalbjerg by og boligramme 2.2.B.52 – Boligområde ved Lykkegårdsvej, Solgårdsvej og Drejerbanken, der er delvis udnyttet. Det uudnyttede areal i rammen er planlagt med en partiel byplanvedtægt B8 i 1977 til 18 boliger.

Der kan graves 1-2 meter -evt. i forbindelse med byggemodning af området - alligevel, for når det har ligget så længe (siden 1977), så bliver det formodentlig ikke udnyttet i umiddelbart fremtid.

Landskabskarakter: Der henvises til beskrivelsen af Magtenbølle Vest, hvor de samme forhold gør sig gældende. Ens for Magtenbølle Vest, Magtenbølle øst og Skalbjerg er, at der allerede er givet mange tilladelser til indvinding her, så opfattelsen af det oprindelige landskab allerede er ødelagt. Kommunen vurderer derfor, at det er ok at udlægge disse tre områder som graveområder.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Kommunens bemærkninger giver ikke anledning til ændring af den samlede miljøvurdering af planen, idet de nævnte forhold er vurderet.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark har noteret sig kommunens bemærkninger om de to beskyttede vandhuller.

I forbindelse med en konkret ansøgning, vil kommunen blive hørt med henblik på at der træffes afgørelse efter naturbeskyttelsesloven.

I det omfang de uudnyttede områder inden for boligramme 2.2.B-52 ikke er bebygget, finder regionen at området skal beholdes som graveområde, med henblik på at råstoffet udnyttes inden eventuel bebyggelse.

Den del af området der er bebygget udtages.

Regionen er enig i kommunens landskabelige vurderinger.

2.7 Skovstrup

Udsagn

Jørgen Jensen har i forbindelse med partshøringen fået oplysning om at jordstykket Skovstrupvej 55A er med i planforslaget. Han bemærker at da det drejer sig om en fredsskov ville han blive meget ked af hvis den skulle ryddes for at grave ler. Det beroliger ham at han har erfaret at det højst sandsynligt ikke kan betale sig at grave rødbrændende ler hvor der står en gammel skov.

Afsender

Jørgen Jensen Østergade 14 5591 Gelsted

Betydning for miljøvurdering

Region Syddanmark vurderer at bemærkningerne fra Jørgen Jensen ikke får betydning for den samlede miljøvurdering af planen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark kan bekræfte at ressourcen af rødbrændende ler formentlig er ødelagt i skovområder. Ressourcen af rødbrændende ler under skovene er således ikke regnet med i opgørelserne. Det bemærkes endvidere at en eventuel ansøgning om gravning skal underskrives af ejeren af arealet.

Udsagn

Assens Kommune har følgende bemærkninger til Skovstrup: graveområde for rødbrændende ler
 Natur: I graveområde Skovstrup sydvest for Tommerup er der tre naturbeskyttede områder – 2 stk. D-målsatte og 1 stk. B-målsat. Det er vores umiddelbare vurdering, at det bliver vanskeligt at finde grundlag for at dispensere til nedlæggelse af områderne, fordi et område er B-målsat, og fordi der er tale om relativt store søer. Derudover så er der et stykke af et beskyttet vandløb i randen af området. Der er en del fredsskov i området. Assens Kommune mener regionen bør udtage de nævnte § 3 områder af udpegningen som graveområder.
 Plan: I områdets nordlige ende er boligramme 3.1.B.8 (Kildebjerggård) udbygget. Det kan derfor ikke udpeges som råstofområde, og området bør tilrette, så det ikke rækker ind over Tommerup Stationsby.
 Kommunen vil gerne anmode om, at arealerne tættest på byen udnyttes først, eller allerhelst pilles ud, så en evt. kommende byudvikling af byen mod vest ikke trækkes i langdrag af råstofinteresser. Tommerup Stationsby er en af kommunes vækstende byer, og der er næsten ikke flere udbygningsmuligheder

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allè 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

De landskabelige forhold har været inddraget i miljøvurderingen af området, og kommunens bemærkninger giver ikke anledning til ændring af vores opfattelse af den landskabelige værdi af området. På den baggrund medfører kommunens bemærkninger om landskabelige forhold ikke til ændringer i miljøvurderingen.

Regionens bemærkninger

Region Syddanmark har bemærket sig kommunens oplysninger om naturbeskyttede områder ved Skovstrup. Der er i hovedsagen tale om søer, som er resultatet af tidligere gravning og et beskyttet vandløb. Disse søer og tidligere gravede områder er udtaget ved ressourceopgørelsen. Kommuneplanramme 3.1.B.8 fremgår af råstofplantillægget Kort 2.2. By og infrastruktur. Arealer med eksisterende boliger er ikke indregnet i råstofressourcen. For at imødekomme kommunens ønske, vil det regionale graveområde blive justeret, så boligramme 3.1.B.8 ikke indgår i det regionale graveområde. Kommunens forslag om rækkefølgeplanlægning er forståeligt, men desværre ikke mulig inden for rammerne af råstofloven. Regionen er enig i at landskabet ikke er sårbart. Området er imidlertid kulturhistorisk interessant som et område der afspejler de omfattende småudstyknings i 1800-tallet som har været særlig udpræget i Vissenbjergområdet.

i byen. Det er ok at udlægge resterende del af området til graveområde, for det er allerede taget i brug.
 Landskabskarakter: Området ligger i område 6 – Krengerup Skovlandskab. Som navnet siger, er områdets dominerende karaktertræk skov. Landskabets oprindelse som udskiftningslandskab opleves tydeligt i området i kraft af det stringente grid af smalle lige markfelter.
 Det pågældende område er ikke specielt sårbart eller oplevelsesværdifuldt. Bemærkninger til det interesseområde, der tages ud

2.8 Talleruplund

Udsagn

Assens Kommune har følgende bemærkninger vedrørende Tallerup Lund

I miljøvurderingen er det foreslået, at interesseområdet ophæves på nær et mindre areal ved det fredede teglværk, da skovvækst og byvækst har reduceret råstofinteressen betydeligt.

Det er en god ide, men kommunen vil dog på grund af fremtidige byudviklingsmuligheder af Tommerup Stationsby gerne anmode om, at hele området tages ud, da den lille rest allerede er udnyttet og efterbehandlet, og en så lille rest også vil kunne forhindre en helhedsorienteret fremtidig byudvikling af Tommerup Stationsby.

Afsender

Assens Kommune Rådhus Allé 5610 Assens

Betydning for miljøvurdering

Regionen vurderer at kommunens bemærkninger ikke fører til ændringer i den samlede miljøvurdering.

Regionens bemærkninger

Regionen skal gøre opmærksom på at det ikke alene er teglværket, men også et areal omkring tipvognsbanen der er fredet.

Arealerne hvor indvindingen er udtaget i forbindelse med vedtagelsen af forslaget til tillæg nr. 5. Det beskedne areal der fortsat er medtaget som graveområde, er ikke udnyttet.

De resterende arealer hvor der kan indvindes rød- og gulbrændende ler, bevares for at museet Lilleskov Teglværk kan indvinde op til 200 m³ pr. år, til museumsproduktion, jf. fredningskendelsen. Regionen finder at det vil være hensigtsmæssigt af hensyn til denne fredning og fredningen af teglværket at et mindre tilgrænsende areal beholdes som interesseområde for ler.

Hvis kommunen ønsker at planlægge for funktioner i området der ikke vil hindre en senere gravning af ler, er udlægget som interesseområde ikke til hinder for dette.

2.9 Stenstrup

Udsagn

Drikkevandsinteresser

Svendborg Kommune vurderer, at det område som Region Syddanmark har udpeget til graveområder, og som er sammenfaldende med Hundstrup Vandværks indvindingsopland bør friholdes for lergravning, eller der kun bør gives tilladelse til indvinding af rødleren, hvis området efterbehandles til natur eller ekstensivt landbrug uden brug af pesticider og gødning. Forholdene ved Hundstrup vandværk er uddybet med oplysninger fra Naturstyrelsens kortlægning af grundvandsinteresserne. De øvrige områder, der ønskes udlagt til rød- og gulbrændende ler vurderes ikke at være i konflikt med drikkevandsinteresserne i Stenstrup området.

Enkeltindvindinger:

Langt de fleste ejendomme i området er tilsluttet Lunde – eller Hundstrup Vandværk.

Der er enkelte ejendomme, der har deres egen brønd. Svendborg Kommunen vurderer umiddelbart ikke, at private brønde eller borer vil kunne blive nævneværdigt påvirket af lergravningen, da der er tykke lerlag i området, og indvindingsmængderne er begrænsede i størrelse. Afstanden på 75 m skal overholdes.

Byvækstinteresser

Kommunen gennemgår de foreslåede graveområder i forhold til kommuneplanens byvækstområder. Bl.a. nævnes et perspektivareal for fremtidigt erhvervsformål i et område udlagt som graveområde for rødbrændende ler. Her vil kommunen inden byvækst undersøge muligheden for at afsætte leret. Kommunen finder ingen konflikt mellem råstofplantillægget og kommuneplanens uudnyttede arealer

Afsender

Svendborg Kommune Svendborgvej 135 5762 Vester Skerninge

Betydning for miljøvurdering

Det vurderes at kommunens bemærkninger ikke giver anledning til ændring i miljøvurderingen af planen, idet der i miljøvurderingen er taget højde for de forhold kommunen nævner.

Regionens bemærkninger

I Tillæg nr. 5 til råstofplan 2012, Bilag 2 Miljøvurdering af enkeltområder står der under hvert enkeltområde:

” Ved indvinding af råstoffer under grundvandsspejlet sker der en tilstrømning af samme volumen grundvand som det volumen råstof der fjernes.

Ovenstående i relation til de statslige vandplaner er i overensstemmelse med Miljøstyrelsens udmeldinger på området, se Miljøstyrelsen, 2000: Følgevirkninger af råstofindvinding under grundvandsspejlet. Miljøprojekt Nr. 526. Statens grundvandskortlægning indgår også i råstofplantillægget, bl.a. ved bedømmelse af sårbarhed ved råstofindvinding, se bilag 2 nr. 12:

” Indenfor OSD og indvindingsoplande til almene vandforsyninger udenfor OSD kan staten afgrænse nitratsfølsomme indvindingsområder (NFI), og indenfor NFI kan der afgrænses indsatsområder (IO) som på nuværende tidspunkt kun er udpeget i forhold til nitrat /2/, /3/. Der er afgrænset NFI og IO indenfor råstofinteresseområdet mellem Stenstrup og Kirkeby. NFI afgrænses bl.a. efter, hvor det primære grundvandsmagasiner har akkumuleret tykkelse af ikkeiltede lerdæklag over grundvandsmagasinet er under 5 m tykt (stor sårbarhed) og 5-15 m tykt (nogen sårbarhed). Bortgravning af lerdæklag ved råstofindvinding kan derfor betyde, at grundvandsmagasinet bliver dårligere beskyttet.

Hvis afgravningen bevirker, at den samlede tykkelse af lerdæklag over et primært grundvandsmagasin ændres fra at være mere til at blive mindre end 5 m tykt, vil råstofindvindingen være årsag til, at magasinet ifølge den statslige definition har stor nitratsårbarhed. På samme vis vil indvinding, der giver lerdæklag på 5-15 m tykkelse være årsag til nogen nitratsårbarhed. I begge tilfælde vil arealaet nu falde under definitionen nitratsfølsomt indvindingsområde.

Lerdæklagene over det øverste primære grundvandsmagasin har i det meste af området en tykkelse på over 30 m eller 15-30 m, hvilket fratrukket en indvindingsdybde på 7 m vil give en tilbageværende dæklagstykkelse på over 15 m. Det betegnes som lille sårbarhed overfor nitrat.”

Lerdæklagene giver derfor lille sårbarhed, jf. Naturstyrelsens definition, også efter

til byformål.

Vådområdeprojekt

Kommunen nævner endvidere et vådområdeprojekt omkring Hørup Å inden for et område der foreslås udlagt til graveområde for rødbrændende ler. Forholdet mellem vådområdeprojektet og råstofinteressen er tidligere drøftet med regionen. Det oplyses af der er taget kontakt til teglværket, som er interesseret i at indvinde leret. Der er dog endnu ikke en afklaring af ejernes holdning til en indvinding. Kommunen forventer at leret vil blive indvundet, men bemærker at skulle det ikke ske, vil projektet ikke forhindre en eventuel fremtidig udnyttelse af leret.

råstofindvinding af rød- og gulbrændende ler. Enkeltindvindinger Spørgsmålet om afstand til indvindingsboringer vil blive inddraget i forbindelse med den konkrete sagsbehandlig af en eventuel ansøgning.

Beskyttelse af råstofressourcen

Region Syddanmark sætter pris på at Svendborg Kommune sikrer at råstoffet indvindes inden eventuel byvækst (erhvervsområdet), og at man forsøger at få leret indvundet, inden det nævnet vådområdeprojekt realiseres. Det bemærkes imidlertid at der under den rødbrændende ler er et lag af gulbrændende ler. Dette lag er en ressource der bør beskyttes mod anvendelse, der kan hindre råstoffernes udnyttelse.

Vi er enige med kommunen i, at vådområdeprojektet ikke vil hindre en fremtidig udnyttelse, selv om der mod forventning ikke indvindes rødbrændende ler før projektet gennemføres.

Udsagn

NGF Nature Energy A/S gør opmærksom på at selskabet har stål- og plastledninger i området ved Stenstrup og Kirkeby. For stålledningen gælder bla. følgende regler: Inden for et 10 m. bredt bælte omkring ledningens midte gælder følgende bestemmelser:

Arealet må ikke bebygges eller beplantes med træer med dybtgående rødder eller benyttes på anden måde, som kan være til gene for ledningsanlægget. Ej heller må der placeres hegnsplæ o. lign. i en dybde over 60 cm. Læhegn kan plantes på tværs af servitutarealerne, men ikke inden for 2 m. afstand fra ledningsmidten.

Afsender

NGF Nature Energy A/S Ørbækvej 250 5220 Odense SØ

Betydning for miljøvurdering

Det vurderes at bemærkningerne fra energiselskabet ikke giver anledning til ændring i miljøvurderingen af planen

Regionens bemærkninger

De ledninger der er tale om vil kun i mindre omfang påvirke mængden af råstoffer i området, og der er ved opgørelsen taget højde for usikkerhed med hensyn til bl.a. mindre arealer der ikke kan udnyttes.

I forbindelse med den konkrete behandling af en ansøgning efter råstofloven inden for det udlagte graveområde, vil regionen høre bl.a. ledningsejere.

På baggrund af høringen indarbejdes de eventuelt nødvendige vilkår i tilladelsen.